

Gunnera tinctoria

Synonyma: *Gunnera chilensis*

České jméno: batora chilská, gunera

Anglické jméno: giant rhubarb

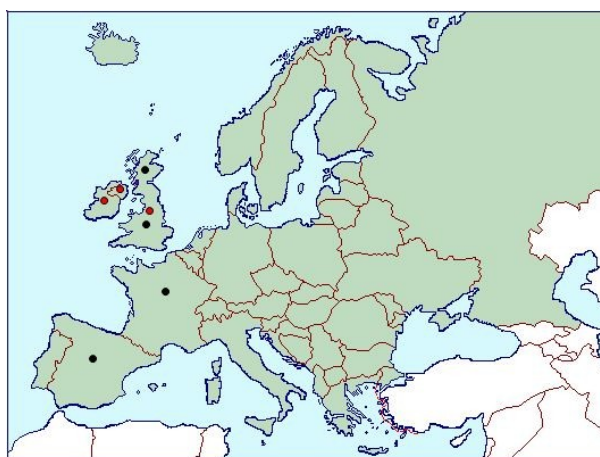
Čeleď: *Gunneraceae*

Obr. 1 Porost batory v Irsku. Foto: Andrew Praciak

Původ: Domovinou je jižní a střední Chile a patagonská Argentina.

Sekundární rozšíření: Postupně byl zavlečen do zbytku Jižní Ameriky, Severní Ameriky, Austrálie a Oceánie. V Evropě se vyskytuje ve Španělsku, Francii a Anglii (zde pozorována ve volné přírodě již počátkem 20. stol., dovezena byla cca roku 1850), v Irsku a na Azorech se chová invazně.

● Plošné rozšíření ● Lokální rozšíření ● Přítomen (bez bližších inf.) ● Ojedinelý výskyt

Obr. 2 *Gunnera tinctoria* v Evropě (<http://www.cabi.org>)

Rozšíření v ČR: Ve volné přírodě se nevyskytuje.

Cesty zavlečení: Zavlékána jako okrasná rostlina, zejména k osazování blízkosti vodních ploch ve velkých zahradách a na vlhkých místech. Za vhodných podmínek zplaňuje a samovolně se šíří do okolí.

Popis: Tato trvalka vyrůstá z krátkých silných oddenků a ve vhodných podmínkách dosahuje výšky až 2 m. Velké listy (0,8 – 1 m) v trsu mají mohutné řapíky cca 1–1,5 m dlouhé a 4,5 cm silné. Listy mají nepravidelně zubaté okraje a jsou dlanitě dělené s 5–7 laloky, jsou kožovité a žilnatina a řapíky jsou opatřené krátkými trny. Na oddencích vyrůstají masivní přezimující pupeny, až 25 cm dlouhé, pokryté růžovými šupinami. Květenstvím jsou laty až 1 m dlouhé v podobě vzpřímených kuželovitých hrotů, na jedné rostlině je jich 3–5. Jednotlivé květy jsou přisedlé, pouze cca 1 mm velké, s nepatrnými kališními lístky a bez okvětních lístků. Plodem je červená podlouhlá peckovice, asi 2 mm dlouhá, obsahující jedno semeno. Každé plodenství může obsahovat až 80 000 semen.

Roste na okrajích vlhkých lesů, na vlhkých loukách a v mokřadech, podél cest, v pobřežních oblastech a na útesech.

Obr. 3. Krátké trny na řapíku. Foto: Emőke Dénes

Obr. 4. Detail květenství. Foto: Emőke Dénes

Obr.5 Batora chilská. Foto: Murray Foubister

Riziko: Vytváří husté porosty, které potlačují původní vegetaci, mohou také zarůstat potoky a kanalizace a bránit přístupu. Produkuje obrovské množství semen, která jsou rozšiřována ptáky i podél vodních toků; rozrůstají se i z částí oddenků, proto se velmi obtížně likviduje.

Možnosti záměny: U nás neroste žádná podobná rostlina. V nekvetoucím stavu by její velké listy mohly vzdáleně připomínat bolševníky, další invazní rostliny na unijním seznamu, ve fázi kvetení je však nezaměnitelná. Velmi podobná je jí brazilská příbuzná *Gunnera manicata*, která se též v některých zemích pěstuje a od které se liší menším vzrůstem a kompaktnějším květenstvím.

Obr. 6 *Gunnera manicata* se odlišuje více rozvolněným květenstvím. Foto: Uwe Aranas

Likvidace: Čistě mechanický způsob je náročný, neboť je potřeba odstranit velkou část rizomu. Mladé rostliny lze likvidovat chemicky. Nejvíce se osvědčila kombinace mechanické a chemické likvidace – sečení a aplikace herbicidu (triclopyr, metsulfuron-methyl, glyfosát). Na Novém Zélandu se při omezování výskytu této rostliny též osvědčila pastva. Více o likvidaci je možné najít v této příručce: <http://www.doc.govt.nz/documents/science-and-technical/drds210.pdf>

Zdroje:

<http://botany.cz/cs/gunnera-tinctoria/>

<http://www.cabi.org/isc/datasheet/107826-i-obr.1>

Obr. 3: Emőke Dénes: Chilean rhubarb's stem close up, and an inflorescence, in WWT London Wetland Centre [26.8.2017] Dostupné na: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gunnerales_-_Gunnera_tinctoria_12.jpg

Obr. 4: Emőke Dénes: Chilean rhubarb inflorescences in WWT London Wetland Centre [26.8.2017] Dostupné na: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gunnera_tinctoria_-_wetland_1.jpg

Obr. 5: Murray Foubister: Giant Rhubarb, a hugely invasive species native to Chile [26.8.2017] Dostupné na: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Overland_from_Bariloche,_Argentina_to_Puerto_Varas_-_waiting_for_the_boat_in_Peulla,_Chile_-_Giant_Rhubarb_\(Gunnera_tinctoria\),_a_hugely_invasive_species_native_to_Chile_-_24557510073.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Overland_from_Bariloche,_Argentina_to_Puerto_Varas_-_waiting_for_the_boat_in_Peulla,_Chile_-_Giant_Rhubarb_(Gunnera_tinctoria),_a_hugely_invasive_species_native_to_Chile_-_24557510073.jpg)

Obr. 6: Uwe Aranas: *Gunnera manicata* in the "Flora Köln" gardens [26.8.2017] Dostupné na: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cologne_Germany_Flora-K%C3%B6ln-Gunnera-manicata-02.jpg